

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан соціально-гуманітарного
факультету

Оксана ГОМОТЮК

«___» _____ 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної
роботи

Віктор ОСТРОВЕРХОВ

«___» _____ 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Історія та культура Польщі»

Ступінь вищої освіти— бакалавр

Галузь знань 01 «ОСВІТА/ПЕДАГОГІКА»

Спеціальність: 014 «Середня освіта (за предметними спеціальностями

014.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література) (польська)» 014.01

Середня освіта (Українська мова і література)

Освітньо-професійна програма «Середня освіта, польська мова та зарубіжна література, Українська мова та література»

кафедра інформаційної та соціокультурної діяльності

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС	Самост. робота студ. (год.)	Тренінг, (год.)	Разом	Залік (сем.)
денна	2	3	32	14	3	95	6	150	3

Тернопіль – 2024

Робоча програма розроблена кандидатом історичних наук, доцентом Іриною НЕДОШИТКО

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри інформаційної та соціокультурної діяльності (протокол № ____ від _____ 2024 р.).

Завідувач кафедри, к. і. н., доцент _____ Ірина НЕДОШИТКО

Розглянуто та схвалено ГЗС, протокол № ____ від _____ 2024 р.

Голова ГЗС, к. і. н. доцент _____ Наталія ЛІЩИНСЬКА

Гарант ОПІ к. і. н. доцент _____ Наталія ЛІЩИНСЬКА

Структура робочої програми навчальної дисципліни

«Історія та культура Польщі»

1. Опис дисципліни «Історія та культура Польщі»

Дисципліна — «Історія та культура Польщі»	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS — 5	Галузь знань 01 «Освіта/Педагогіка»	дисципліна вибіркового циклу, мова навчання – українська
Кількість залікових модулів — 4	Спеціальність 014 «Середня освіта (за предметними спеціальностями 014.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література) (польська)» 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)	Рік підготовки — 2 Семестр — 3
Кількість змістових модулів — 3	Ступінь вищої освіти — бакалавр	Лекції: Денна — 32 год. Практичні заняття: Денна — 14 год.
Загальна кількість годин — 150		Самостійна робота: Денна — 95 год. Тренінг – 6 год. Індивідуальна робота — 3 год.
Тижневих годин — 10, з них аудиторних —3		Вид підсумкового контролю — залік

Мета і завдання вивчення дисципліни «Історія та культура Польщі»

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Історія Польщі» є на підставі найновіших здобутків сучасної історіографії сформувати у майбутніх філологів-гуманітаріїв знання про головні етапи та події в історії Польщі та регіону у конкретному часовому та просторовому просторах.

1.2. Основними завданнями навчальної дисципліни «Історія Польщі» є дати студентам підставові знання з історії та культури польського народу і держави в процесі їх змін і трансформацій з найдавніших часів до сучасності в контексті цивілізаційного розвитку Європи та її регіонів, виробити у них вміння послуговуватись цими знаннями у фаховій діяльності і громадському житті.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

Знати:

- ✓ Основну термінологію пояснення історичних процесів;
- ✓ Важливі події і хронологію історичного розвитку Польщі і поляків;
- ✓ Головних постатей минулого Польщі, які вчинили помітний вплив на її еволюцію;
- ✓ Історичну та довідкову літературу з історії та культури Польщі;
- ✓ Проблеми інтерпретації минулого польського народу;
- ✓ Факти і події історичних взаємин польського та українського народів.

Вміти:

- ✓ Самостійно працювати з науковою історичною літературою та джерелами;
- ✓ Аналізувати та інтерпретувати історичні події, визначати роль, значення і наслідки діяльності суспільних інститутів та окремих особистостей;
- ✓ Конструювати логічно обґрунтовані і наповнені змістом описи історичних подій та явищ;
- ✓ Знаходити і використовувати науково-історичну інформацію до історії і культури Польщі та інших країн;
- ✓ Створювати тексти та експертні заключення щодо подій та явищ минулого Польщі й історичної літератури.

3. Програма дисципліни «Історія та культура Польщі»

Змістовний модуль 1. Польща і поляки в добу середньовіччя ранньонового часу.

Вступ. Предмет і завдання курсу. Дослідження історії Польщі в Україні. Основні рекомендовані джерела та література. Загальні політико- і фізико-географічні відомості про територію сучасної Польщі та її зміни в історичному плані. Історичні назви регіонів.

Давньопольська держава. Польські землі у найдавніші часи. Поява і розселення слов'ян. Легендарний період в історії Польської держави. Союзи племен. Поморські слов'яни. Династія Пястів. Виникнення держави. Запровадження християнства. Формування території держави: зовнішня політика князів. Болеслав Хоробрий. Проголошення Королівства. Взаємини з сусідами. Криза монархії. Казимир Відновитель і його діяльність. Політична роздробленість. Суспільно-політичний устрій. Соціальні стосунки. Колонізація на німецькому праві. Міста і торгівля. Татарські напади. Утвердження Тевтонського ордена на пруських землях. Внутрішні чинники подолання роздробленості. Формування шляхти. Становище церкви. Культура поляків у X-XIII ст. Перші хроніки: Галл Анонім, Вінцентій Кадлубек. Романський стиль. Традиційна культура.

Відбудова і розвиток середньовічної Польської держави (XIV-XV ст.). Процес відродження державності. Владислав Локеток. Діяльність і реформи Казимира Великого. Розширення території Польського Королівства. Завоювання Галицької Русі. Адміністративно-територіальний поділ. Центральна влада. Соціальна структура суспільства. Шляхетський стан і його привілеї. Формування станової монархії. Міста і торгівля. Кревська унія, початок Ягеллонської династії. Війни з Тевтонським орденом, Грюнвальдська битва. Зростання міжнародних впливів Польщі. Унія з Угорщиною. Приєднання Пруссії. Польська культура XIV-XV ст. Народна і шляхетська культура. Зв'язки з європейськими центрами культури. Впливи гуманізму. Краківський університет. Формування середньовічної нації. Освіта: монастирська і церковно-приходська. Історіографія: Ян Длугош. Ян Остророг. Готичний стиль. Образотворче мистецтво. Творчість Віта Ствоша.

Річ Посполита у XVI – першій половині XVII ст. Внутрішньополітичний розвиток у XVI ст. Посилення позицій шляхти. Екзекуційний рух. Сейм і сеймики. Складання станової демократії. Люблінська унія. Безкоролів'я. Генрихові артикули – основний закон Речі Посполитої. Сарматизм як ідеологія шляхетського стану. Нова магнатерія. Династія Вазів. Реформаційний рух у Польщі: лютерани, Чеські брати, кальвіністи. Аріани. Польські брати, социніани. Вимоги і досягнення шляхетської реформації. Контрреформація, її особливості в Польщі. Діяльність єзуїтів. Берестейська унія. Посилення магнатських угруповань. Від станової демократії до магнатської олігархії. Запровадження “ліберум вето”. Рокош М.Зебжидовського. Велике Князівство Литовське у складі Речі Посполитої. Польща у міжнародній політиці XVI – XVII ст. Участь у війні за Лівонію. Боротьба за Московський трон. Польсько-турецькі відносини. Хотинська війна. Міжетнічні стосунки. Українське козацтво, козацькі війни XVII ст. Соціально-економічний розвиток. Формування фільварково-панщинної

системи аграрних відносин. Становище міст і торгівлі. “Золотий вік” польської культури. Польське Відродження. Замоїська Академія. Освіта: протестантська школа, єзуїтські колегії. Друкарство на польських землях. Поява польської літератури: Миколай Рей, Ян Кохановський. Полемічна література – С.Ожеховський, П.Скарга. Історіографія: Марцін Кромер, Мацей Стрийковський, Бернард Ваповський. Розвиток наукової думки. Миколай Коперник. Образотворче мистецтво.

Річ Посполита в другій половині XVII – XVIII ст. Війна українського народу під проводом Б.Хмельницького. Війни з Московією. Послаблення Речі Посполитої. Гадяцька угода. Шведська агресія і польсько-шведська війна. Боротьба за реформування державного устрою. Рокош Є.Любомирського. Війни з Туреччиною. Ян III Собеський. Віденська битва. Вічний мир з Росією. Політична боротьба на початку XVIII ст.: Сандомирська, Варшавська і Тарногородська конфедерації. Двокоролів’я. “Німий” сейм. Участь Польщі у Північній війні. Правління Августа III. Утворення магнатських угруповань. Втручання сусідніх держав у справи Польщі. Правління Станіслава Августа, спроби реформ. Дисидентське питання. Барська конфедерація. Перший поділ Речі Посполитої. Кардинальні права. Реформи сейму 1773-1775 рр. Реформаторський рух 1780-х років. Чотирирічний сейм. Конституція 3 травня 1791 р. Торговицька конфедерація. Другий поділ Речі Посполитої. Повстання під проводом Тадеуша Костюшко. Третій поділ Речі Посполитої. Причини падіння Польської держави в історіографії.

Соціальні процеси і аграрні відносини. Міста, ремесло, торгівля. Поява мануфактур. Гірництво. Культура і мистецтво. Польське бароко. Шляхетська культура, сарматизм. Впливи Просвітництва. Розвиток освіти, Львівський і Віленський університети, Лицарська школа. Едукаційна комісія. Наукові знання. Історіографія: Адам Нарушевич. Суспільно-політична література, Г.Коллонтай і С.Сташіц. Художня література. А.М.Фредро. Патріотична література кінця XVIII ст. Образотворче мистецтво і музика. Архітектура.

Змістовний модуль 2. Польща і поляки в період модернізації і боротьби за відбудову державності.

Польські землі в період національно-визвольної боротьби (кінець XVIII – середина XIX ст.). Становище польських земель після третього поділу Польщі. Патріотичний рух. Конспірація. Польська еміграція та її орієнтації. Польські легіони в армії Наполеона. Польське питання в політиці Наполеона і Олександра I. “Пулавський план” А.Чарторийського. Тільзитський мир. Утворення Варшавського князівства та його устрій. Кодекс Наполеона. Селянське питання. Польське питання в австро-французькій війні 1809 р. Поляки в російській кампанії Наполеона. Віденський конгрес і його рішення з польського питання.

Створення і розвиток Королівства Польського. Конституція 1815 р. Аристократія при владі. Економічний розвиток і соціальні зміни. Розвиток культури, Варшавський університет. Великий князь Костянтин Павлович. Сеймова опозиція. Патріотичний рух. Студентські організації, Товариство філолатів. Патріотичне товариство, В.Лукасіньський, стосунки з декабристами. Наростання суперечностей між царатом і польським суспільством. Листопадове повстання 1830 р. Проголошення незалежності Королівства Польського,

утворення Національного уряду. Диктатура Ю.Хлопицького. Польсько-російська війна 1831 р. Політика Національного уряду. Битва під Остроленкою. Падіння Варшави. Поразка повстання та її наслідки.

Польська еміграція в Європі. Плани нового повстання. Польський месіанізм. Політичні табори. Польське Демократичне Товариство, його ідеологія та діяльність. Й.Лелевель. “Отель Лямбер” А.Чарторийського: програма польських консерваторів. Радикальні організації, “Люд Польський”. Підготовка нового повстання. Українське питання в планах польської еміграції. Конфедерація Польського народу, Ш.Конарський. Централізація ПДТ. Краківська республіка та її устрій. Селянське повстання на Краківщині 1846 р. Якуб Шеля. Невдача Краківського повстання. Е.Дембовський. Політична диференціація в польському національному русі: радикали і угодовці.

Польські землі під владою Пруссії. Становище Великого Познанського князівства: ліберальний курс, виникнення ідеології “органічної праці”, К.Марцинковський. Позиція польської аристократії та шляхти. Змовницькі організації радикалів, зв'язки з еміграцією, К.Лібельт. Познанський комітет. Ставлення до Листопадового повстання в Королівстві Польському. Скасування автономії Великого Познанського князівства. Онімеччення. Земельні реформи 1816-1823 рр. Особливості розвитку Силезії, Помор'я. Польський національний рух під час революційних подій 1848 р. Центральний національний комітет в Познані. Познанське повстання та його невдача, Л.Мерославський.

Польські землі у складі імперії Габсбургів. Особливості етнічного складу і соціальних відносин у Галичині. Становий сейм. Польський конспіраційний рух, Ф.Смолька. Селянське питання. Листопадове повстання 1830-1831 рр. і позиція польської шляхти Галичини. Зародження українського національного руху, “Руська трійця”. Польський національний рух під час революції 1848-1849 рр. Утворення Національної ради у Львові. Польсько-українські стосунки, Головна Руська рада, Руський собор. Краківське повстання. Ліквідація панщини. Придушення революції. Конституція 1849 р. Поляки в революції 1848-1849 рр. в європейських країнах. Легіон А.Міцкевича.

Політика царату в Королівстві Польському після Листопадового повстання. Органічний статут для королівства. “Ніч” І.Паскевича. Становище поляків в Україні, Білорусії та Литві. Пожвавлення польського національного руху. Діяльність О.Вельопольського. Партії “білих” і “червоних”. Підготовка нового повстання, Я.Домбровський. Початок повстання 1863 р. Партизанська боротьба і конспіраційний уряд. Декрети Тимчасового національного уряду. Невдачі повстання в Україні, повстанський рух в Литві. Боротьба течій в керівництві повстанням. Диктатура Р.Траугутта. Придушення повстання. Позиція європейських держав. Земельна реформа 1864 р. в Королівстві Польському та її наслідки.

Польська культура першої половини XIX ст. Національний рух і формування модерної польської нації. Національна свідомість. Демократизація культурних процесів. Освіта, Варшавський, Краківський та Віленський університети, Кременецький ліцей. Аристократичне меценатство. Преса і публіцистика. Розвиток наукової думки, Варшавське товариство Друзів Наук, Оссолінеум. Історіографія польського романтизму, Й.Лелевель. Польська романтична література, А.Міцкевич, Ю.Словацький, З.Красинський.

Неокласицизм і романтизм в образотворчому мистецтві, О.Орловський, А.Бродовський, К.Міхаловський. Музична культура: Ю.Ельснер, Ф.Шопен, С.Монюшко.

Польський народ у період модернізації (друга половина XIX – початок XX ст.). Зміни в устрої та управлінні Королівства Польського. Політика русифікації. Стан сільського господарства. Розвиток промисловості, торгівлі, комунікацій. Процес урбанізації. Банківська система. Соціальні зміни: занепад шляхти, формування нових соціальних верств. Зміни суспільної свідомості. Ідеологія варшавського позитивізму, лібералізм. Зародження соціалістичного руху та робітничих організацій, партія “Пролетаріат”. Утворення соціалістичних партій – ППС, СДКПіЛ, ППСД. Ліга Польська та її ідеологія. Виникнення національно-демократичної партії (ендеків), її ідеологія, Р.Дмовський. Революція 1905-1907 рр. в Росії та польський національний рух. Національне і соціальне питання в діяльності польських політичних партій. Польські депутати в російських державних думах. Політичні орієнтації польських політичних таборів напередодні I світової війни.

Польська автономія в Галичині – “польський П’ємонт”. Правління польських консерваторів. Польсько-українські суперечності і конфлікти. Соціальне питання, початки соціалістичного руху, І.Франко, Л.Варинський. Спроби польсько-українського порозуміння – “нова ера”. Загострення польсько-українських суперечностей на початку XX ст., вбивство намісника А.Потоцького. Демократичний рух: демократи, людовці, соціалісти. Боротьба за демократизацію виборчої системи в Галичині. Ю.Пілсудський і незалежницький напрям. Спроби консолідації польських політичних сил напередодні війни.

Утворення Німецької імперії і політика її правлячих кіл щодо поляків. Отто фон Бісмарк, “Культуркампф”. Колонізаційна комісія. Консолідація польського суспільства. Роль католицького костелу. Діяльність Союзу східних територій (Гакати). Культурно-освітній та господарський рух поляків. Польський національний рух у Силезії, Помор’ї, Східній Пруссії. Поширення впливів ендеків. Шкільні страйки. Антипольське законодавство 1908 р. Опір політиці онімечення, “віз Држимали”.

Польська культура епохи модернізації. Стан освіти. Вища школа. Краківська Академія знань. Наукова думка, М.Кюрі-Склодовська. Гуманітарні науки. Історіографія – краківська, варшавська і львівська школи (Ю.Шуйський, Т.Корзон, К.Ліске). Польське історичне товариство. Філологічні науки – Я.Карлович, Я.Бодуен де Куртене, О.Кольберг. Соціальні науки, Б.Лімановський, Л.Кшивіцький, Л.Гумплович. Романтичні традиції в літературі: Ю.І.Крашевський, Г.Сенкевич. Реалістичний напрям – Б.Прус, Е.Ожешко, М.Конопницька, В.Реймонт. Література “Молодої Польщі”, С.Виспяньський. Образотворче мистецтво, історичний живопис Я.Матейка, А.Гроттгера. Модерністичні впливи на живопис, Л.Вичулковський, Я.Станіславський, С.Віткевич. Музичне мистецтво, М.Карлович, К.Шимановський, І.Падеревський. Музичні і театральні товариства.

Змістовний модуль 3. Польща у XX – на початку XXI століть.

Відбудова Польської держави. Польща між двома світовими війнами. Польські землі в роки I світової війни. Плани воюючих сторін щодо Польщі.

Ставлення до війни польських політичних сил. Польські легіони в австро-угорській армії. Окупація Королівства Польського. Акт 6 листопада 1916 р. Польські військові формування в Росії. Польське питання в політиці європейських держав. Виникнення Польського Національного Комітету. Поляки в російській революції 1917 р. Брестський договір 1918 р. Регентська рада і Тимчасовий уряд у Варшаві. Польська Ліквідаційна Комісія в Кракові. Проголошення ЗУНР і польсько-українська війна. Народний уряд в Любліні. Проголошення Польської держави.

Перші декрети уряду Є.Морачевського. Ю.Пілсудський – Тимчасовий начальник держави. Боротьба за владу між ендеками і пілсудчиками. Уряд І.Падеревського. Вибори 1919 р. Польське питання на Версальській мирній конференції. Східна політика Ю.Пілсудського. Формування західного кордону Польщі. Приєднання Великого Познанського князівства. Силезькі повстання. Справа Помор'я і Гданська. Варшавський договір Польщі та уряду УНР. Польсько-радянська війна. Ризький мирний договір. Розв'язання справи Галичини.

Територія і адміністративно-територіальний устрій Республіки Польща. Конституція 1921 р. Вибори 1922 р., вбивство президента А.Нарушевича. Політична боротьба в 1921-1926 рр. Економічна стабілізація, реформи уряду В.Грабського. Зовнішня політика Польщі. Становище національних меншин, польсько-українські конфлікти. Державний переворот 1926 р., встановлення режиму “санації”. Утворення Безпартійного блоку співпраці з урядом. Діяльність опозиції режиму, блок Центролів. Політична криза 1930 р., “пацифікація”. “Брестські вибори” 1930 р. Кризові явища в економіці. Конституція 1935 р. Пілсудчики без Ю.Пілсудського. Створення ОЗОНу. Нові риси у політиці правлячого табору. Зовнішня політика польських урядів у 30-х роках. Загострення польсько-німецьких відносин. Німецько-радянський договір про ненапад 1939 р. Агресія Німеччини і СРСР проти Польщі. Початок II світової війни.

Розвиток польської культури. Реформи системи освіти. Вища школа, університети, наукові товариства. Математична школа (С.Банах, Г.Штейнгауз, Г.Банахевич). Львівсько-варшавська філософська школа (К.Твардовський, В.Татаркевич, Т.Айдукевич, Т.Котарбінський). Історична наука (М.Гандельсман, С.Кутшеба, В.Конопчинський, Ф.Буяк, Я.Рутковський). Літературні напрями і школи. Творчість С.Жеромського, Л.Стаффа, В.Реймонта. Романи М.Домбровської, повісті З.Налковської, поезія Ю.Тувіма. Живопис і скульптура – К.Дуніковський, З.Пронашко, Т.Маковський, О.Бознанська. Музична культура (К.Шимановський, І.Падеревський, М.Бацевич).

Польський народ в роки Другої світової війни. Поділ польських земель. Створення Генерал-губернаторства і особливості окупаційної політики в ньому. Поляки на західноукраїнських землях в 1939-1941 рр. Справа Катині. Початок польського Руху Опору. Створення еміграційного уряду В.Сікорського і польських збройних сил на Заході. Німецько-радянська війна. Польсько-радянський договір 30 липня 1941 р. Створення Польської Армії в СРСР. Виведення польської армії з СРСР до Ірану. Розрив дипломатичних відносин між СРСР і польським еміграційним урядом. Розвиток Руху Опору на окупованих землях. Делегатура еміграційного уряду і Армія Крайова. Націоналістичне

підпілля – Народові збройні сили. Польсько-українські стосунки в Генерал-губернаторстві і на Волині. Створення Польської робітничої партії і Гвардії Людової. Польське питання у стосунках держав Антигітлерівської коаліції. Становище поляків на окупованих землях: соціальне і культурне життя, діяльність підпільних структур. Загибель В.Сікорського. Уряд С.Миколайчика. Створення Союзу Польських Патріотів в СРСР, В.Василевська. Нова Польська Армія в СРСР. Польське питання на Тегеранській конференції. Створення Крайової Ради Народової та її програма, Б.Берут. План “Бужа”. Початок визволення польських земель радянськими військами. Створення Польського Комітету Національного Визволення, Маніфест ПКНВ. “Люблінська” Польща. Варшавське повстання 1944 р. Реформи ПКНВ. Виникнення Тимчасового уряду. Польське питання на Кримській конференції “Великої трійки”. Формування Тимчасового уряду національної єдності. Участь польських військ на заключному етапі II світової війни. Польське питання на Потсдамській конференції.

Польща під владою комуністів (1945-1989 рр.). Нові кордони держави. Режим народної демократії в Польщі. Залежність від СРСР. Діяльність опозиції, С.Миколайчик і Польська селянська партія. Соціально-економічні реформи: земельна реформа і націоналізація, їх наслідки. Освоєння Західних земель. Політична боротьба в Польщі в 1945-1947 рр. Депортації та міграції населення. Українське питання, операція “Вісла”. Референдум 1946 р. Вибори до Законодавчого сейму 1947 р. Мала Конституція 1947 р. Боротьба в комуністичному таборі – усунення В.Гомулки. Політичні репресії. Створення Польської об’єднаної робітничої партії, “Ідейна декларація ПОРП”.

Становлення тоталітарного режиму. Формування нової політичної системи. Політичні репресії. Реформи всіх сфер суспільного життя. Сталінізм в Польщі. Адміністративно-бюрократична система. Початок “відлиги”. II з’їзд ПОРП. Назрівання політичної кризи. Боротьба всередині ПОРП – “пулавяни” і “натолінці”. XX з’їзд КПРС та його вплив на Польщу. Познанські події в червні 1956 р. Зміна влади, повернення В.Гомулки.

Програма ліберальних реформ. Зміни умов суспільно-політичного життя. Проблеми економічного розвитку. Соціальні зміни. Завершення лібералізації, III з’їзд ПОРП. Спроби демократизації комуністичної ідеології, діяльність польської інтелігенції, Л.Колаковський. Спроби модернізації економіки. П’ятирічні плани. Адміністративно-розподільча система. Польська еміграція та її діяльність. Студентський рух. Події березня 1968 р. Суспільно-політична криза грудня 1970 р. Протести робітників міст Балтійського узбережжя. Зміна влади, Е.Герек на чолі партії і держави. Курс на споживання і “морально-політичну єдність нації”. Повернення до адміністрування. Криза в червні 1976 р. Виникнення легальної опозиції, Комітет Захисту Робітників. Поширення демократичних ідей. Суспільно-політична криза 1980 р. Страйковий рух влітку 1980 р. Виникнення профспілкового об’єднання “Солідарність”, Лех Валенса. Перестановки у владних структурах. Страйкові хвилі. В.Ярузельський на чолі ПОРП і держави. IX з’їзд ПОРП. Назрівання конфлікту. Позиція КПРС і СРСР. Запровадження воєнного стану в грудні 1981 р.

Затяжна суспільно-політична криза 80-х років. Спроби реформ. Пошуки шляхів стабілізації. Боротьба всередині ПОРП між “лібералами” і

“консерваторами”. Діяльність політичної опозиції, література “другого обігу”. Нелегальні структури “Солідарності”. Політика еміграції, діяльність редакції “Культури” (Є.Гедройць), радіо “Вільна Європа” (Я.Новак-Єзьоранський). “Перебудова” в СРСР та її вплив на Польщу. Рішення X з’їзду ПОРП. Референдум 1987 р. Початок переговорів з опозицією. Переговори “круглого столу” та їх наслідки.

Культура. Завдання соціалістичної культурної революції. Умови культурної творчості. Початки масової культури. Реформи системи освіти. Розвиток системи вищої освіти. Зміни системи науки, I-III конгреси польської науки. Створення і діяльність Польської Академії Наук. Здобутки польських вчених (Т.Котарбінський, Я.Грошковський, Л.Інфельд). Суспільні науки в умовах ідеологічного диктату. Історіографія (Т.Мантойффель, Г.Ловмянський, А.Гейштор, С.Кеневич, Є.Топольський, К.Міхаловський). Літературна творчість, проблема свободи (Є.Анджеєвський, Я.Івашкевич, Т.Конвіцький, Т.Ружевич, Т.Парницький, В.Шимборська, С.Лем). Польська література в еміграції – В.Гомбрович, Ч.Мілош. Музичне мистецтво: нові обрії творчості Т.Берда, К.Пендерецького, Г.Гурецького. Музичні фестивалі і конкурси. Театральне мистецтво. Школа польського кіномистецтва (А.Форд, Є.Кавалерович, Є.Гоффман, А.Вайда, А.Мунк). Архітектура і містобудування. Живопис і скульптура.

Польська Республіка в умовах демократії. Початок демократичних перетворень. Вибори 1989 р. Уряд Т.Мазовецького. Зміни в Конституції. В.Ярузельський – президент. Вибори 1990 р. Формування нових структур влади. Розпуск ПОРП. Виникнення нових політичних партій. Л.Валенса – президент. Початок економічних реформ. “Шокова терапія” Л.Бальцеровича. Політична боротьба, утворення політичних таборів. Конфлікти між урядом і президентом. Вибори 1994 р., ліві при владі. Президентські вибори 1995 р. А.Квасьневський – президент. Стабілізація економіки країни. Приватизація. Конституція 1997 р. Вибори 1997 р., перемога правих сил. Уряд Є.Бузека. Президентські вибори 2000 р., перемога А.Квасьневського. Президентські вибори 2005 р. і сучасна картина суспільно-політичного життя Польщі.

Польща на міжнародній арені. Вступ до європейських структур. Прийом Польщі до НАТО та Європейського Союзу. Стосунки з сусідами.

**4. Структура залікового кредиту навчальної дисципліни
«Історія та культура Польщі»
денна форма навчання**

	Кількість годин					
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота	Тренінг, КПЗ	Контрольні заходи
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І						
<i>Тема 1.</i> Вступ. Предмет і завдання курсу. Дослідження історії Польщі в Україні.	2	1	6		2	Поточне опитування
<i>Тема 2.</i> Давньопольська держава. Польські землі у найдавніші часи.	2	1	6			
<i>Тема 3.</i> Відбудова і розвиток середньовічної Польської держави (XIV-XV ст.).	2	1	6			
<i>Тема 4.</i> Річ Посполита у XVI – першій половині XVII ст.	2	1	6			
<i>Тема 5.</i> Річ Посполита в другій половині XVII – XVIII ст.	2	1	6			
<i>Тема 6.</i> Патріотична література кінця XVIII ст. Образотворче мистецтво і музика. Архітектура.	2		6			
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.						
<i>Тема 7.</i> Польські землі в період національно-визвольної боротьби (кінець XVIII – середина XIX ст.).	2	1	6	1	2	Поточне опитування
<i>Тема 8.</i> Створення і розвиток Королівства Польського. Конституція 1815 р.	2	1	6			
<i>Тема 9.</i> Польська еміграція в Європі. Плани нового повстання. Польський месіанізм.	2	-	6			
<i>Тема 10.</i> Польські землі у складі імперії Габсбургів. Особливості етнічного складу і соціальних відносин у Галичині.	2	1	6			
<i>Тема 11.</i> Польська культура першої половини XIX ст. Національний рух і формування модерної польської нації.	2	1	6			

Тема 12. Польський народ у період модернізації (друга половина XIX – початок XX ст.).	2	1	6	1		
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.						
Тема 13. Відбудова Польської держави.	2	1	6		2	Поточне опитування
Тема 14. Польща між двома світовими війнами.	2	1	6			
Тема 15. Польща під владою комуністів (1945-1989 рр.).	2	1	6			
Тема 16. Польська Республіка в умовах демократії.	2	1	5			
Разом	32	14	95	3	6	

5. Тематика практичних занять.

Тема 1

«Солідарність» при владі. Осінь народів. Лех Валенса – президент Польщі.

Тема 2

Сучасний етап розвитку країни (політика, населення)

Тема 3

Польські лауреати Нобелівської нагороди з літератури

Тема 4

Роль польської кінематографії у світовому кіно.

Тема 5

Православна і Греко-католицька церква у Польщі. Східні конфесії та інші сповідання

Тема 6

Звичаї і традиції польського народу. Народні вірування та обряди

Тема 7

Роль польської еміграції у розвитку політичної свідомості народу

6. Тренінг.

Тренінг(training) – це запланований процес модифікації (зміни) відношення, знання чи поведінкових навичок того, хто навчається, через набуття навчального досвіду з тим, щоб досягти ефективного виконання поставлених завдань в одному із видів діяльності або в певній галузі. Тренування (від англ. to train – виховувати, навчати) – комплекс вправ для пристосування його до підвищених вимог і складних умов роботи й життя.

Порядок проведення тренінгу

- ✚ **Вступна частина** проводиться з метою ознайомлення студентів з темою тренінгового заняття.
- ✚ **Організаційна частина** полягає у створенні робочого настрою у колективі студентів, визначенні правил у вигляді таблиць, бланків документів.
- ✚ **Практична частина** реалізується шляхом виконання завдань у групах студентів у кількості 3–5 осіб з певних проблемних питань теми тренінгового заняття.
- ✚ **Підведення підсумків.** Обговорюють результати виконаних завдань у групах. Обмін думками з питань, які виносили на тренінгові заняття.

7. Самостійна робота студентів

1. Стилiстичнi особливостi польського фольклору. Написати реферат i зробити доповідь на практичному заняттi.
2. В рамках теми «Освіта i наука в Польщі» підготувати презентації до двадцяти сторінок. Використовувати останні данні i відомості про хід дистанційного навчання в Польщі.
3. На вибір самостійно опрацювати матеріал на тему:
 - ✚ Відмінності символічних значень в польській та українській мові;
 - ✚ Стилiстичнi особливостi польського фольклору;
 - ✚ Особливості культурного життя Польщі (література, стародавні звичаї, повір'я, традиції, легенди, свята i їх відбиття у мові, національний характер поляків, образотворче мистецтво, музичне життя).Оформити у вигляді реферату, супроводжувати презентаційним матеріалом.
4. Законспектувати один з підрозділів праці Kita M. Człowiek i jego świat w słowach i tekstach. Wybór tekstów języka polskiego dla cudzoziemców na poziomie zaawansowanym / M. Kita, A. Skudzyk. Katowice, 2006. 437 s.
5. Скласти порівняльну табличку до теми: «Подібності та відмінності традицій України та Польщі».

8. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

При викладанні навчальної дисципліни використовують інформаційно-ілюстративний та проблемний методи навчання для проведення занять і організації самостійної роботи студентів:

- ✚ лекції (оглядові, з докладним викладенням навчального матеріалу, розв'язанням ситуативних завдань; використанням інтерактивних методів і технічних засобів навчання);
- ✚ практичні заняття (групові заняття із розгляду типових ситуацій з опитуванням студентів, виконання завдань за індивідуальним варіантами під керівництвом викладача);
- ✚ самостійна робота студента (форми, обсяги та види безпосередньо пов'язані із методикою і організацією аудиторної роботи, із станом забезпечення студента дидактичними і навчально-методичними матеріалами і передбачає опрацювання теоретичного матеріалу, викладеного на лекціях, самостійне вивчення певного теоретичного матеріалу, підготовку до практичних робіт, тестування і самоаналіз навчальної роботи та виконання індивідуальних завдань);
- ✚ індивідуальна робота студента під керівництвом викладача (цей один із видів самостійної роботи студента планується як робота в аудиторії, але є допоміжним і необов'язковим для відвідування студентом; заняття присвячені додатковому розгляду певних питань з теоретичного матеріалу, складного для самостійного опрацювання, використовуються для здійснення консультацій (в тому числі з тематики індивідуальних завдань та інструкцій до їх виконання), для проведення заходів поточного контролю (контрольних робіт, тестування, тренінгів тощо);

Загалом під час викладання курсу використовуються також такі методи навчання: метод вправ, інтерактивні методи навчання (ділові ігри, круглі столи, міні-конференції тощо), використання комп'ютерних технологій.

Під час лекцій і практичних занять використовуються технічні засоби навчання: проектор для демонстрації презентацій, ПЕОМ (комп'ютерне тестування, робота в мережі Інтернет).

9. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

У процесі вивчення дисципліни «Історія та культура Польщі» використовуються такі методи оцінювання навчальної роботи студента:

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1		Заліковий модуль 2 (тренінг)	Самостійна робота студента
20%	20%	5%	15%
Усне опитування на заняттях	Тестування в системі дистанційного навчання Moodle	Тренінг - визначається як середне арифметичне з оцінок, отриманих під час тренінгу	Самостійна робота визначається як середне арифметичне з оцінок, отриманих під час вивчення дисципліни за самостійну роботу

Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Зміст
A	90–100	відмінно
B	85–89	дуже добре
C	75–84	добре
D	65–74	задовільно
E	60–64	достатньо
FX	35–59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1–34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом

10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1	Мультимедійний проектор	1–16
2	Проекційний екран	1-16
3	Наявність доступу до мережі Інтернет	1-16
4	Персональні комп'ютери	1-16
5	Програмне забезпечення: ОС Windows	1-16

11. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. *Вандич П.* Ціна свободи. Історія Центрально-Східної Європи від Середньовіччя до сьогодення. Київ, 2004.
2. *Дильонгова Г.* Історія Польщі 1795-1990. Київ, 2007.
3. *Зашкільняк Л., Крикун М.* Історія Польщі від найдавніших часів до наших днів. Львів, 2002.
4. Історія південних і західних слов'ян. Підручник. Київ, 1987.
5. Історія Центрально-Східної Європи. Посібник / За ред. Л. Зашкільняка. Львів, 2001.
6. *Кріль М.* Історія Центрально-Східної Європи. Навч. посібник. Київ, 2008.

7. Пугач Є.П., Страшнюк С.Ю. Історія західних та південних слов'ян ХХ століття. Посібник. Харків, 1998.
8. Яровий В.І. Історія західних і південних слов'ян у ХХ столітті. Курс лекцій. Київ, 1996.
9. Яровий В.І. Новітня історія країн Східної Європи. 40-90-ті роки ХХ ст. Київ, 1997.
10. Яровий В. Новітня історія Центральноєвропейських та Балканських країн ХХ століття. Підручник. Київ, 2005.
11. Czubiński A., Topolski J. Historia Polski. Wrocław, Warszawa, Kraków, Gdańsk, Łódź, 1988.
12. Davies N. Boże igrzysko. Historia Polski. Kraków, 1998. Т.1-2.
13. Davies N. Heart of Europe. A Short History of Poland. Oxford; New York, 1990.
14. Paczkowski A. Pół wieku dziejów Polski. Wydanie V rozszerzone. Warszawa, 2005.
15. Polska na przestrzeni wieków. Praca zbiorowa pod redakcją J. Tazbira. Warszawa, 1995.
16. Roszkowski W. Historia Polski 1914-1999. Warszawa, 2001.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Biblioteka АТеКа.
http://www.biblioteka.kijowski.pl/?fbclid=IwAR0BOmsbkclpGXFBiCemnxv1Emeuh11_JTjrnoR0EXn3SoewmhHc_Nm7IpU
2. Chmura czytania. URL: <http://chmuraczytania.kartalia.pl/>
3. Darmowe ebooks. URL:
https://eksiadzki.az.pl/darmowebooks/?fbclid=IwAR2G195_8IMRDIJF2GGIGM6Mfp2KruDxwUMrzwGWARZUNjUQ-MJ6h8eFOM
4. Wolne lektury. URL: <https://wolnelektury.pl/>
5. Зашкільняк Л., Крикун М. Історія Польщі: Від найдавніших часів до наших днів. URL: <http://www.ex.ua/view/6080077?r=82543,80938>
6. Історія Центрально-Східної Європи. За ред. Л.Зашкільняка. URL: <http://www.ex.ua/view/2686046>
7. Нова Польща https://novapolshcha.pl/?fbclid=IwAR1-dI_vSnaNGf649H5rSKn0G9QouXr0ZAmfkC8h982n2-8KKiDL1Es-7JU
8. Польская литература онлайн. URL:
https://polskayaliteratura.eu/?fbclid=IwAR0BOmsbkclpGXFBiCemnxv1Emeuh11_JTjrnoR0EXn3SoewmhHc_Nm7IpU
9. Польша и культура Польши. URL: <https://culture.pl/pl>
10. Яровий В. Історія західних та південних слов'ян у ХХ ст. URL: <http://www.ukrcenter.com>
11. Portal Edukacyjny – Język polski online / Kultura / Sztuka. – Dostęp: URL: <http://polski-online.pl/>
12. Polski jako język obcy. – Dostęp: URL: <http://www.superkid.pl/polski-dla-dzieci-jako-jezyk-obcy>
13. Materiały do nauczania języka polskiego. – Dostęp: URL: <http://epolish>.
14. Polski slowka.pl. – Dostęp: URL: <http://www.polski.slowka.pl/>